

Datum
2021-03-12

Nr FOI-2020-1914

Er referens
Gunilla Blomquist
Miljödepartementet
Naturmiljöenheten
103 33 Stockholm

Vår handläggare
Jan Sjöström

Remissvar gällande En översyn av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på rubricerade remiss.

Sammanfattande synpunkter

Miljöledningssystemen behöver även fortsättningsvis medge en anpassning utifrån respektive myndighets förutsättningar och uppdrag. Som myndighet inom försvarsområdet behöver FOI antingen vissa undantag från kraven i miljöledningsförordningen, eller helt undantas från tillämpningen av förordningen. FOI menar att myndigheternas miljöledning även fortsättningsvis ska beslutas av regeringen.

FOI välkomnar den strategiska ansatsen gällande miljöledning för statliga myndigheter och att det ska ses som ett verktyg för att strukturera, effektivisera och förbättra miljöarbetet. FOI vill dock påminna om att miljöledningssystemen även fortsättningsvis behöver medge en anpassning utifrån respektive myndighets förutsättningar och uppdrag. Som myndighet inom försvarsområdet behöver FOI kunna vara undantagen vissa krav i miljöledningsförordningen, alternativt inte omfattas av förordningen med hänvisning till krav på säkerhetsskydd och säkerhetshot i formen av främmande underrättelseverksamhet.

FOI välkomnar att rapporteringen blir på en mer övergripande nivå genom förenklingar och självskattning, samt förordar både fasta svarsalternativ och möjligheten att lämna kommentar för en rättvisare bedömning.

FOI menar att vissa rapporteringskrav för statliga myndigheters miljöledning bör kvarstå som en förordning men att delar av detaljeringsgraden utgår. Hittillsvarande erfarenheter visar att denna regelform ger en stabilitet och kontinuitet dels vad gäller mätseriers och nyckeltals kvalitet, dels avseende de kompetensmässiga krav, förväntningar och administrativ börda som statliga myndigheter har att planera och arbeta utefter.

Naturvårdsverket bör inte ges förskrivningsrätt för den statliga miljöledningen, men bör kunna få komplettera med vissa frivilliga frågor i samband med uppföljning och tillhandahålla ett lärande för myndigheterna om miljöledning. Att, som föreslås, förtydliga roller för ytterligare myndigheter i miljöledningsförordningen blir inte effektivt. De återrapporteringar som förväntas idag inom olika fora är resurskrävande och splittrat. Dessa myndigheter bör även fortsättningsvis arbeta nära tillsammans med Naturvårdsverket när det gäller utveckling av miljöledning, precis som andra myndigheters kompetenser kan behövas inom vissa områden.

Att rapporteringen av indirekt miljöpåverkan föreslås utgå kommer att underlätta arbetsbördan på myndigheterna och Naturvårdsverket. Dock bortfaller en för FOI och andra myndigheter viktig komponent i miljöarbetet. Det är inte uppenbart på vilket sätt den indirekta miljöpåverkan fångas upp i de angivna förordningarna 2007:603 respektive 2007:515.

Det framförda argumentet att myndigheter har "direkt rådighet" över sin direkta miljöpåverkan gäller inte för FOI och andra myndigheter som själva inte äger sina lokaler. Myndigheterna är i dessa fall beroende av fastighetsägarnas eget arbete med miljö och energieffektivisering. FOI kan här snarare sägas ha en "indirekt rådighet" över sin direkta miljöpåverkan exempelvis via s.k. gröna hyresavtal. Denna situation försvåras ytterligare av att det med nuvarande infrastruktur är praktiskt svårt eller ogörligt att separera myndighetens användning av el i sin verksamhet (verksamhetsel) från den el som behövs för lokalers allmänna drift (fastighetsel). Rapporteringskraven bör anpassas med hänsyn tagen till dessa förhållanden.

Förslagen att "hanteringen av miljöpåverkan ska ske utifrån ett livscykelperspektiv" samt att "myndigheterna ska genomföra en strategisk miljöbedömning för att begränsa den negativa miljöpåverkan vid inköp av varor och tjänster", bör vidareutvecklas förslagsvis med en kombination av definitioner och exempel. FOI bedömer att förslagen innebär en väsentlig ökad administrativ arbetsbörda och att myndigheten kommer behöva utöka antalet upphandlare/inköpare alternativt att externa konsulttjänster behöver köpas in. I första hand bör Upphandlingsmyndigheten och Kammarkollegiet ha detta perspektiv.

Den reviderade formulärsdelen av miljörapporteringen bör skickas ut på remiss till de berörda myndigheterna. Då ges tillfälle att bl.a. dialogisera och konkretisera begrepp/termer som uppfattas som otydliga eller svåra att förstå, vilket kan skapa osäkerhet och missuppfattningar vid rapportering. Exempelvis definition av "mätbarhet" vs. "uppföljningsbarhet" när det gäller miljömål. Andra exempel på begrepp som behöver förtydligas ur ett rapporteringsperspektiv är "uppföljningsmått", "strategisk riskbedömning", "livscykelperspektiv".

Datum
2021-03-12

Nr FOI-2021:1914

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Jens Mattsson efter föredragning av miljöhandläggare Jan Sjöström. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Susanne Moberg, chefsjurist Eva Liljefors och särskilde rådgivaren Mikael Wiklund deltagit.

.....
Jens Mattsson

.....
Jan Sjöström

Sändlista:
Försvarsdepartementet

Internt FOI
Registrator
GD-sekreterare
Senior rådgivare
Chefsjurist
AC